

Prenumerata miejscowa:

bez odnośnienia:
Na rok . . . 9 rsr.
„ 6 miesięcy . . 4 50 k.
„ 3 miesiące . . 2 25 k.
„ 1 miesiąc . . 75 k.
Za odnośnienie dopłaca się
5 kop. miesięcznie.

DZIENNIK WARSZAWSKI

Prenumerata zamiejscowa:

z odrywką pocztą:
Na rok . . . 12 rsr.
„ 6 miesięcy . . 6 „
„ 3 miesiące . . 3 „
„ 1 miesiąc . . 1 „

Prenumerata przyjmuje się: w Warszawie, w głównym kantorze Redakcji przy ulicy Miodowej Nr. 487 i w innych jej kantorach miejskich: — w St. Petersburgu, w księgarni A. T. Bazunowa na Newskim Prospekcie w domu Olchinowej; w Moskwie, w księgarni J. S. Sołowiewa.

ROK DZIESIĄTY.

Za ogłoszenia pobiera się: za jeden raz sześć kopiejek od wiersza druku lub jego miej. sca, za dwa razy, dziewięć kopiejek, za trzy razy, dwanaście kopiejek i t. d. — Oddzielne numery sprzedają się po 5 kopiejek.

WYCHODZI CODZIENNIE. PRÓCZ DNI NIEDZIELNYCH I ŚWIĄTECZNYCH.

Kalendarz prawosławny.

We środę, 14 (26) listopada, — św. Filipa ap.
We czwartek, 15 (27) listopada, — św. Guria mucz. (n. r. poe.)
W piątek, 16 (28) listopada, — św. Matfeja ap.

Święta wst. o godz. 7 min. 39; zach. o godz. 3 min. 55.

Sproszczenia meteorologiczne
dostarczane przez obserwatorium warszawskie.

Dnia 12 (24) Listopada 1873 roku.				
Ciepłota powietrza w godzinach 0-6	Temper. powietrza podług Celsjusza	Względ. wilg.	Kierunek wiatru.	
7	738.6	+ 1.6	100	poł.-zachodni.
1	737.6	+ 4.6	100	zachodni.
9	742.6	+ 3.7	90	zachodni.

Kalendarz rzymsko-katolicki.

We środę, 14 (26) listopada, — św. Piotra i Aleks.
We czwartek, 15 (27) listopada, — św. Barlaama.
W piątek, 16 (28) listopada, — św. Mawryta i Rufa.

Wysokość wody na Wiśle stóp 0 cali 10.

* W dniu jutrzejszym, we środę, 14 (26) listopada, w rocznicę urodzin Jej Cesarskiej Wysokości Wielkiej Księżny Cesarzowej Marii Teodorówny, odprowadzone będą nabożeństwa uroczyste, w warszawskiej katedrze prawosławnej o godzinie 11-ej z rana i w katedrze katolickiej św. Jana o godzinie 9 1/2 z rana.

J.W. Hrabia Namieśnik w Królestwie raczy znajdować się na nabożeństwie w katedrze prawosławnej.

DZIAŁ URZĘDOWY.

* Rada Państwa, w Departamencie Ekonomii Państwa i w Ogólnem Zebraniu, rozstrząsnąwszy przedstawię Ministra Finansów o nowej (VI) emisji drobnej monety srebrnej 48-ej próby, uchwaliła, z powodu zbliżającego się obecnie ukończenia wyrobu 6,000,000 rub. drobnej monety srebrnej 48-ej próby, upoważniając do emisji przez Najwyższe zatwierdzone 18 stycznia 1872 r. uchwałą Rady Państwa, poruczyć Ministrowi Finansów wydanie rozporządzeń w celu przysposobienia i wypuszczenia w obieg takiej samej monety srebrnej, jeszcze za 6,000,000 rubli, według przepisów ustanowionych przez Najwyższy ukaz do Senatu Rządzącego 21 marca 1867 roku, o czym ma być zawiadomiony w swoim czasie Senat Rządzący, drogą ustanowioną, w celu właściwego ogłoszenia.

Jego Cesarska Mość, powyższą uchwałą Rady Państwa, 21 października 1873 r., Najwyższe zatwierdzić raczył i wykonać rozkazał.

* Najjaśniejszy Pan, w nagrodę wzorowego męża i waleczności, w bitwach w nieprzyjaciela podczas kampanji Chiwińskiej, Najmilszemu raczył udzielić, 31 października r. b., order św. Włodzimierza 4-ej klasy z mieczami i kokardą; — fligel-adjutantowi Jego Cesarskiej Mości, sztabs-rotmistrzowi pułku ułanów lejw-gwardji imienia Jego Cesarskiej Mości, hrabiemu Bergowi i kapitanowi inżynierów wojskowych Krassowskiemu.

* W Nr. 93 „Zbioru Postanowień i Rozporządzeń Rządu” za 1873 r. są zamieszczone:

Najwyższe zatwierdzone uchwały Rady Wojennej: 22 lutego 1873 roku. O nadaniu gruntów oficerom i stanicom Astrachańskiego wojska kozackiego.

11 sierpnia. O zapewnieniu losu generałów, sztabów i ober-oficerów i urzędników klasowych Astrachańskiego wojska kozackiego.

Przedstawienie Zarządzającego Ministerstwem Sprawiedliwości do Senatu Rządzącego, w przedmiocie wynagrodzenia komorników sądowych Kobryńskiego-Prużanowskiego (w gubernji Grodzieńskiej) okręgu sądowo-pokojowego.

Doniesienie Ministra Finansów do Senatu Rządzącego, 29 października 1873 r., o założeniu Korniewskiego stowarzyszenia pożyczkowego i oszczędności, we wsi Korniewskie, w powiecie Wołokołamskim, w gubernji Moskiewskiej.

Doniesienie zastępcy Towarzysza Ministra Finansów, radcy tajnego Hirsza, do Senatu Rządzącego, 30 października 1873 r., o porządku odbywania prywatnej sprzedaży przez licytację towarów na giełdzie Rybińskiej.

W IMIENIU NAJJAŚNIEJSZEGO

ALEXANDRA II

CESARZA I SAMOWŁADCY WZESCH ROSJI, KRÓLA POLSKIEGO, WIELKIEGO KSIĘCIA FINLANDZKIEGO, & & &

Namieśnik w Królestwie Polskiem.

Zapatrzywszy się na Ustawy Emerytalne z dnia 4 (16) marca 1855 roku i z dnia 2 (14) lipca 1841 roku, Postanowienia b. Rady Administracyjnej Królestwa z dnia 24 listopada (6 grudnia) 1850 roku i z dnia 30 października (11 listopada) 1856 roku, oraz Postanowienie b. Komitetu Urządzającego w Królestwie z dnia 16 (28) sierpnia 1868 roku, z mocy Ukazu Najwyższego z dnia 7 (19) maja 1863 roku, w skutek przedstawienia Komisji Emerytalnej, stanowi:

Artykuł I. Udzielone zostają pod zwykłymi warunkami pensje emerytalne, oraz dodatki do takowych pensji, rocznie:

1) Sekretarzowi Kolegialnemu, Walerjanowi Nowickiemu, spadłemu z etatu Pomocnikowi Referenta Wydziału Policyjnego b. Komisji Rządowej Spraw Wewnętrznych, za 20-letnią służbę, rs. 180 z funduszu Stowarzyszenia Emerytalnego i rs. 9 kop. 50 z funduszu Skarbowych.

2) Marii z Jarmundów Muchanow, z 1-go małżeństwa Lubiejskiej, wdowie po Rzeczywistym Tajnym Radcy Pawle Muchanowie, b. Dyrektorce Głównym Wydziału Policyjnego Spraw Wewnętrznych i Duchownych i b. Kuratorce Okręgu Naukowego Warszawskiego, a następnie Członku Rady Państwa, oraz ich córce Natalji, za 40-letnią służbę i cywilną służbę Muchanow, rs. 4,225 kop. 71, z których rs. 1,064 z funduszu Stowarzyszenia Emerytalnego i rs. 3,161 kop. 71 z funduszu Skarbowych, a mianowicie: rs. 3,169 kop. 28 1/2 dla wdowy i rs. 1,056 k. 42 1/2 dla córki, niezależnie od pensji Najmilszemu nadanej pani Muchanow ze Skarbu Państwa po rs. 4,000 rocznie.

3) Teodorze z Miskiewiczów Samochwalow, wdowie po Radcy Stanu Aleksandrze Samochwalowie, zostającym przy Kancelarii Namieśnika w Królestwie, oraz ich trojgu dzieciom: a mianowicie: Roscisławowi, Helenie i Michałowi, za 39-letnią służbę Samochwalow, rs. 1,500 z funduszu Stowarzyszenia Emerytalnego, w połowie dla wdowy, w połowie dla dzieci.

4) Bartłomiejowi Ruszekiemu, b. Asesorowi Sądu Policyjnego w Siedlecach, za 42-letnią służbę, rs. 500 z funduszu Stowarzyszenia Emerytalnego.

5) Radcy Kolegialnemu, Justynowi Wojewódzkiemu, spadłemu z etatu Szeffowi Biura Rady Głównej Opiekuńczej Zakładów Dobroczynnych w Królestwie Polskiem, za 32-letnią służbę, rs. 750 z funduszu Stowarzyszenia Emerytalnego, oraz z tytułu spadnięcia z etatu, rs. 300 z funduszu Skarbowych.

6) Aleksandrowi Eretowi, b. Asesorowi Sądu Policyjnego w Chęcinach, za 35-letnią służbę, rs. 431 kop. 25 z funduszu Stowarzyszenia Emerytalnego.

7) Bartłomiejowi Stepień, b. Podsełdkowi Sądu Pokoju w Kalwarii, za 40-letnią służbę, rs. 575 z funduszu Stowarzyszenia Emerytalnego.

8) Rozali z Bandelów Wyrzykowskiej, z 1-go małżeństwa Rykowskiej, wdowie po Ludwiku Wyrzykowskim, Wóźnym X-go Departamentu Rządzącego Senatu, za 28-letnią służbę jej męża, rs. 28 kop. 12 1/2 z funduszu Stowarzyszenia Emerytalnego.

9) Radcy Kolegialnemu, Józefowi Byszevskiemu, spadłemu z etatu Starszemu Referentowi b. Rady Głównej Opiekuńczej Zakładów Dobroczynnych w Królestwie Polskiem, za 35-letnią służbę, rs. 750 z funduszu Stowarzyszenia Emerytalnego.

10) Konstantemu Kruszyńskiemu, spadłemu z etatu Starszemu Referentowi b. Rady Głównej Opiekuńczej Zakładów Dobroczynnych w Królestwie Polskiem, za 34-letnią służbę, rs. 450 z funduszu Stowarzyszenia Emerytalnego, oraz z tytułu spadnięcia z etatu, rs. 180 z funduszu Skarbowych.

11) Radcy Honorowemu, Łukaszowi Piskorskiemu, b. Archiwście Akt dawnych Gubernji Warszawskiej, za 40-letnią służbę, rs. 870 z funduszu Stowarzyszenia Emerytalnego.

12) Romanowi Wawrzyńcowi Machnickiemu, b. Nauczycielowi Szkoły Elementarnej w osadzie Zarowiu, w Powiecie Opatowskim, za 28-letnią służbę, rs. 60, a mianowicie: rs. 45 z funduszu Stowarzyszenia Emerytalnego i rs. 15 z funduszu Skarbowych.

13) Ignacemu Ostrowskiemu, b. Nauczycielowi Szkoły Elementarnej katolickiej w m. Żelechowie, za 25-letnią służbę, rs. 75, a mianowicie: rs. 56 z funduszu Stowarzyszenia Emerytalnego i rs. 19 z funduszu Skarbowych.

14) Kazimierzowi Nawrockiemu, b. Nauczycielowi Szkoły Elementarnej w m. Zawichosie, za 28-letnią służbę, rs. 75, a mianowicie: rs. 56 z funduszu Stowarzyszenia Emerytalnego i rs. 19 z funduszu Skarbowych.

15) Filipowi Wapnie, spadłemu z etatu Archiwście b. Komisji Rządowej Oświecenia Publicznego, za 20-letnią służbę, rs. 108 z funduszu Skarbowych, niezależnie od przyznanego mu wsparcia 5-letniego po rs. 180 rocznie.

16) Feliksowi Ignacemu Hanusowi, synowi pozostałemu po Ignacym Hanuszu, Ogródniku b. Instytutu Politechnicznego i Rolniczo-Leśnego w Nowej-Aleksandrii i żonie jego Emilji z Feifrow, prawo do udziału na równi z innemi dziećmi Hanusza w pensji emerytalnej, nadanej im Postanowieniem Namieśnika z dnia 20 stycznia (1 lutego) 1867 r. po rs. 85 rocznie z funduszu Stowarzyszenia Emerytalnego.

17) Romualdowi Zientarskiemu, b. Nauczycielowi muzyki i śpiewu w Instytucie Gluchoniemych i Ociemniałych w Warszawie, za 10-letnią służbę, w ciągu i z powodu której uległ on ciężkiej i nieuleczanej chorobie osłabieniu władz umysłowych, rs. 75, a mianowicie: rs. 56 kop. 25 z funduszu Stowarzyszenia Emerytalnego i rs. 18 kop. 75 z funduszu Skarbowych.

18) Franciszce z Sikińskich Tyckowskiej, b. Nauczycielce Szkoły Elementarnej żeńskiej w Skierniewicach, za 28-letnią służbę, rs. 45 z funduszu Skarbowych.

19) Karolowi Kuhn, b. Nauczycielowi Progimnazjum męskiego klasycznego w Sandomierzu, za 20-letnią służbę, rs. 200, a mianowicie: rs. 150 z funduszu Stowarzyszenia Emerytalnego i rs. 50 z funduszu Skarbowych.

20) Franciszkowi Piłarskiemu vel Piłarczykowi, b. Nauczycielowi Szkoły Elementarnej katolickiej we wsi Pieczewie, powiatu Łęczyńskiego, za 27-letnią służbę, rs. 37 kop. 50, a mianowicie: rs. 28 z funduszu Stowarzyszenia Emerytalnego i rs. 9 kop. 50 z funduszu Skarbowych.

21) Dawidowi Hejdnar, b. Nauczycielowi Szkoły Elementarnej Ewangelickiej we wsi Górze-Tkaczewskiej, za 24-letnią służbę, rs. 15, a mianowicie: rs. 11 z funduszu Stowarzyszenia Emerytalnego i rs. 4 z funduszu Skarbowych.

22) Tekli z Nowińskich Stefankiej, wdowie po Wincentym Stefankim, b. Nauczycielu Szkoły Elementarnej we wsi Brodnie, oraz ich 6-gu dzieciom, a mianowicie: Wacławowi-Nikodemowi-Franciszce, Anastazji-Wiktoryi, Adamowi-Mikołajowi, Franciszkowi-Zenonowi, Stanisławowi i Tomaszowi-Wincentemu, za 28-letnią służbę Stefankiej, rs. 22 kop. 50, z których rs. 16 kop. 50 z funduszu Stowarzyszenia Emerytalnego i rs. 6 z funduszu Skarbowych, w połowie dla wdowy, w połowie dla dzieci. (d. c. n.)

* W rozkazach do wojsk Warszawskiego okręgu wojskowego, 9 listopada 1873 roku, jest zamieszczone: Zostający przy mnie do poruczeń, generał-lejtnant Jenerałnego Sztabu Czerwik, otrzymał odemnie, z powodu interesów familijnych, urlop do St. Petersburga na dwa tygodnie.

Czasowo pełniący obowiązki polowego atamana pułków kozackich powierzonego mi okręgu, dowódca pułku kozaków dońskich N. 17, pułkownik Rubaszkin, otrzymał odemnie, z powodu inte-

resów familijnych urlop, do m. Nowocerkaska, na 21 dni.

Na czas nieobecności pułkownika Rubaszkin, czasowo pełnić obowiązków atamana polowego, porucam dowódcy pułku kozaków dońskich N. 25, pułkownikowi Orłowski.

Podpisano: Głównodowodzący, Jenerał-Feldmarszałek hrabia Berg.

* W Okólniku do Warszawskiego okręgu naukowego, za październik, jest zamieszczone:

Przez rozporządzenia kuratora okręgu mianowani zostali: nauczyciel języka polskiego II warszawskiego progimnazjum męskiego Hipolit Skimborowicz — nauczycielem tegoż języka V warszawskiego gimnazjum męskiego.

Magister nauk historyczno-filologicznych b. warszawskiej szkoły głównej Ignacy Stanisław Stoliński — p. o. nauczyciela oddziałów klas III warszawskiego gimnazjum męskiego.

Były nauczyciel oddziałów klas lubelskiego gimnazjum męskiego Jan Luceński — nauczycielem języka francuskiego lubelskiego gimnazjum męskiego.

Były nauczyciel języka polskiego chołmskiego gimnazjum męskiego, sekretarz kolegiálny Jan Morawski — nauczycielem tegoż języka łowickiego progimnazjum męskiego.

Rzeczywisty student Cesarskiego warszawskiego uniwersytetu Włodzimierz Wojciech Koc — p. o. nauczyciela języka polskiego II warszawskiego progimnazjum męskiego.

Były nauczyciel języka łacińskiego czernigowskiego gimnazjum, asesor kolegiálny Walery Kopernicki — nauczycielem języków łacińskiego i greckiego łomżyńskiego gimnazjum męskiego.

Profesor kijowskiego seminarjum duchownego Paweł Ignatowicz — nauczycielem etatowym, wykładającym język ruski i literaturę, oraz historję Rosji i Polski i jeografję Cesarstwa Rosyjskiego i Królestwa Polskiego suwalskiego gimnazjum żeńskiego.

Były inspektor kowieńskiego gimnazjum, radca kolegiálny Antoni Koszko — nauczycielem oddziałów klas lubelskiego gimnazjum męskiego.

Rzeczywisty student Cesarskiego moskiewskiego uniwersytetu Piotr Markuz — nauczycielem języków łacińskiego i greckiego marjampolskiego gimnazjum męskiego.

P. o. nauczyciela języka rosyjskiego mitawskiego gimnazjum gubernialnego, sekretarz gubernialny Piotr Szulakiewicz — nauczycielem języka francuskiego V warszawskiego gimnazjum męskiego.

Nauczyciel kaligrafji III warszawskiego gimnazjum męskiego Józef Polkowski — nauczycielem kaligrafji, rysunków linearnych i rzeźb warszawskiego gimnazjum realnego.

Przeznaczani zostali: klinicznymi asystentami Cesarskiego warszawskiego uniwersytetu na ordynatorów klinik tegoż uniwersytetu, mianowicie lekarze: Aleksander Kurczus — terapeutycznej fakultetki, Anastazy Sawicki — terapeutycznej szpitalnej, Marcell-Bronisław Wolski — chirurgicznej fakultetki, Jakób Gutwein — chirurgicznej szpitalnej, Apolinary Thieme — położniczej, Tadeusz Ziobkowski — chorób umysłowych i nerwowych, Adam Leszczyński — oftalmicznej i Henryk Stankiewicz — syfilicznej.

Zatwierdzeni zostali: na gospodarzy klas hrabiowskiego warszawskiego progimnazjum męskiego — nauczyciele tegoż progimnazjum: Skrobanicki, Leskowiacki i Rybalow.

P. o. docenta Cesarskiego warszawskiego uniwersytetu na katedrze literatury rzymskiej, magister literatury rzymskiej Cwetojew.

Przeznaczani zostali: nauczyciele etatowi języka rosyjskiego i literatury, oraz historji Rosji i Polski i jeografji Cesarstwa Rosyjskiego i Królestwa Polskiego, zawiadujący warszawskimi gimnazjami żeńskimi: II-em — Teodor Zlatoustowski i IV-em — sekretarz gubernialny Aleksander Siemiganowski, jeden na miejsce drugiego.

Przeniesiony został na wyższą placę: nauczyciel oddziałów klas lubelskiego gimnazjum męskiego Władysław Skrzetuski.

Poruczony został wykład z wynagrodzeniem o lekcji: nauczycielowi języka francuskiego I warszawskiego progimnazjum męskiego Józefowi Cetnarowiczowi — lekcji języka francuskiego w II warszawskim progimnazjum męskim.

Ludwice Szepletowskiej — lekcji języka francuskiego w 4-eh niższych klasach I warszawskiego gimnazjum żeńskiego.

Uwolnieni zostali z posad: nauczyciele warszawskich gimnazjów męskich: II-go — Aleksander Forsander i IV — Adolf Fontaine, od wykładania lekcji języka francuskiego w II warszawskim gimnazjum męskim.

Nauczycielka języka francuskiego I warszawskiego gimnazjum żeńskiego Lidja Delektorska — na własne żądanie.

Nauczyciel języków łacińskiego i greckiego marjampolskiego gimnazjum męskiego, radca kolegiálny Aleksander Klewanow — na własne żądanie.

Uwolniony został ze służby, nauczyciel języków łacińskiego i greckiego łomżyńskiego gimnazjum męskiego Piotr Siwiderski — na własne żądanie.

Wykreślony został z list u urzędników z m. r. nauczyciel warszawskiego gimnazjum realnego Władysław Lipski — 16 września 1873 roku.

* Sprostowanie. W wczorajszym numerze naszego Dziennika, na stronicy 1-ej w szpalcie 1-ej wierszu 5-y, zamiast „order św. Stanisława 1-ej klasy,” powinno było być: „order św. Stanisława 1-ej klasy.”

Najpoddanniejsze sprawozdanie z zarządu Stadninami Rządowymi za rok 1872.

(Dalszy ciąg 1).

Popis koni oficerskich kawalerji i artylerji konnej. Na zasadzie Najwyższej zatwierdzonej przez Waszę Cesarską Mość, na dniu 14 października 1871 roku, przepisów w przedmiocie popisów koni oficerskich kawalerji i artylerji konnej, z jazdy rajtzulowej i z wysięgów o nagrody stadnin rządowych, brało w takowych udział koni oficerskich:

a) w Krasnem-Siole, w obecności Waszej Cesarskiej Mości, podczas zebrania się wojsk: w jeździe o nagrodę za najlepiej wyjeżdżonego konia wierzchowego — 16, w wysięgu równym dwuwiorstwowym — 4, w wysięgu trzywiorstwowym z przeszkodami — 4.

W trzywiorstwowym wysięgu w jeździe w manewrach z przeszkodami

b) W m. Warszawie — z brygady kawalerji gwardji. 6 Nie objęty progr.

c) Pod m. Moskwą — z brygad dragonów i hużarów 2) 1-ej dywizji kawalerji. 5 6

d) W m. Warszawie — z pułków 3-ej dywizji kawalerji. 5 8

e) W m. Czugułowie — z pułków 5-ej dywizji kawalerji. 7 6

f) Pod m. Grodnem — z brygad ułanów 2) 7-ej dywizji kawalerji. 6 2

g) W m. Ostrogożsku, w gub. woroneżskiej — z 2-ej brygady kawalerji rezerwowej. 6 Nie objęty progr.

h) W m. Riaznsku, w gub. riazniańskiej — z 7-ej brygady kawalerji rezerwowej. 6

W ten sposób, w popisach oficerskich o nagrody zarządu Stadnin Rządowych brało udział w 1872 roku, z pułków gwardji, czterech dywizji (nie w całkowitym zresztą składzie) i dwóch brygad, 87 koni (w roku 1871, z pułków gwardji, ośmiu dywizji i dwóch brygad było 183 koni), z których 31 koni uzyskało nagrody za sumę 7,015 rs. i pozostało w 1-ej i 7-ej dywizji do rozegrania w 1873 roku 1,185 rs.; oprócz tego, udzielono właścicielowi stada, w którym urodził się koni wygrywający pierwszą nagrodę, medal złoty wartości 100 rs.

Nad Donem.

Oprócz 6 wysięgów bez przeszkód z zókiejami, które weszły do ogólnego wykazu zamieszczonych powyżej rezultatów z wysięgów, odbyły się w roku 1872 następujące wysięgi: a) wysięgi dla oficerów i szlachty, w którym wysięgali się 4 konie na dystansie 6 wiorst, który pierwszy koń przebył w 9 min 42 sek (1 m. 37 s. na wiorstę); udzielono z sum wojskowych nagrody za 400 rs., i b) cztery wysięgi ludowo-kozackie: w Nowocerkasku oraz w stanicach Uriupinskiej, Niszej-Czyrskiej i Weszeńskiej; kozacy seigali się na własnych koniach, w całkowitem uzbrojeniu bojowym i z lancami, na dystansie 12, 10, 10 i 9 wiorst. Z tych dystansów jeden, 10-wiorstowy w Nowocerkasku, bez przeszkód, w zwyczajnym hippodromie; drugi 10-wiorstowy, jak również 12 i 9 wiorstowy, z przeszkodami (rowy, kanały i ba-jery).

W wysięgach pomienionych brało udział 101 (w 1871 roku 125) urządników i kozaków; dystanse przebyte zostały: 10-wiorstowy bez przeszkód w 18 m. 8 s. (1 m. 42 1/2 s. na wiorstę), drugi 10 wiorstowy z barjerami w trz. oh różnych punktach; w 22 m. (2 m. 12 s. na wiorstę), 9-wiorstowy z kanałami w różnych punktach w 18 m. (2 m. na wiorstę) i 11-wiorstowy z trzema rowami i dwiema barjerami w 20 m. (1 m. 40 s. na wiorstę). Nagród wydano z sum wojskowych, w pieniądzu i przedmiotach (siodła, karabiny, płasze) za 1,505 rs. W stanniej Uriupinskiej pierwsza i druga nagroda nie zostały przyznane, z powodu niestawienia się na popis przepisanej liczby koni.

W wewnętrznej ordzie kirgizkiej.

Koło futuru Achunskiego, podczas jarmarku wiosennego, odbył się popis ogierów i klaczy, których przeprowadzono 62 (w 1871 roku było również 62). Dy-stans wysięgu, 20 wiorst, przebyty został przez pierwszego konia w 26 m. 45 s. (1 m. 20 1/4 s. na wiorstę). Nagród wydano z sum Ministerstwa Dóbr Rządowych za 530 rs. pieniądźmi.

1) Patrz Nr. 240 Dzienn. Warsz.

2) Nagrody dla brygady ułanów, w sumie 896 rs., pozostały w depozycie w dywizji, dla rozegrania w roku 1873.

3) Z powodu zgromadzenia się brygad dragonów i hużarów, dla ćwiczeń letnich, pułkami, pod miastami Ryga, Dynaburgiem, Wilnem i Bobrujskiem, popisy koni oficerskich tych brygad nie mogły mieć miejsca; przeznaczone przeto dla nich nagrody, w sumie 790 rs., pozostały w depozycie w dywizji, dla rozegrania w r. 1873.

Wysiegi ludowe włościankie

odbyły się w Kijowie, Chrenowem, Dorpacie, Wendenie, Pernie i we wsi Bekowie, w powiecie serdobińskim, gubernji saratowskiej, przyczem nagrody wyznaczone były: w Liliandji—od szlachty tamiecznej, w pozostałych zaś miejscowościach—z funduszu zebranego z podpisów, co wyniosło razem 444 rs. Koni włościan, oraz nad Donem i w ordzie Kirgizkiej wzięło udział w wysiegach ogółem 257.

Na wysiegi ludowe w Chrenowem przyprowadzono 54 koni należących do osób rozmaitych stanów. Podzielono je na dwie grupy, po 27 koni w każdej. W jednej z grup, pierwszy koni przebył 2 wiorsty w 3 m. (1 m. 30 s. na wiorstę), w drugiej zaś grupie, również 2 wiorsty, w 2 m. 46 s. (1 m. 23 s. na wiorstę).

Wysiegi klasowe

odbyły się w 18 punktach, mianowicie: w Petersburgu, Moskwie, Tule, Tambowie, Smoleńsku, Woroneżu, Kazaniu, Kozłowie, Kijowie, Saratowie, Symbirsku, Jeleu, Poczynie, Chrenowem, Morszańsku, Jekaterynburgu i we wsi Bekowie, w powiecie serdobińskim, gubernji saratowskiej. Koni klasowych wysięgło się ogółem 318, należących do 209 właścicieli; wygrało 158 koni, należących do 112 właścicieli (w roku 1871 koni klasowych wysięgło się 320, należących do 205 właścicieli, wygrało zaś 154 koni, należących do 110 właścicieli). Nagród przyznano 248, za sumę 53,932 rs. 65 kop., w tej liczbie nagród Cesarzkich i zarządu Stadnin Rządowych za rs. 19,650 rs., Jego Cesarzkiej Wysokości Wielkiego Księcia Cesarzawicza Następcę Tronu za 600 rs., gmin i osób prywatnych wraz z składką uzyskaną z podpisów za 33,682 rs. 65 kop.

Stadnin, z których konie wygrały w roku 1872, było 70, o 12 więcej niż w roku 1871.

Nagrody główne wygrały konie zrodzone w stadnach:

	Konie. Nagr. Rs. K.
Hr. J. J. Woroncowa-Daszkowa	2 8 4,546 90
Hr. M. L. Solohubna	4 10 4,227 —
M. S. Mazurina	6 14 4,140 —
Ks. W. D. Golcyna	5 11 2,849 50
A. A. Stachowicza	3 10 2,666 50

Dystanse wysiegów wynosiły od 2 wiorst w Petersburgu, Moskwie, Tambowie, Symbirsku, Morszańsku, Kazaniu i Pernie, do 30 wiorst w Moskwie.

Najszybciej biegaly konie:

S z y b k o s c	Całego wysiegu. Na wiorstę. m. s.
Na 2 wiorsty, w Tambowie, F. M. Zimmermanna, klacz szpawata Lubuska	3 38 1 49
Na 3 wiorsty, w Moskwie, ks. D. A. Lwowa, ogier szpakowaty Wołokita	5 9 1 43
Na 4 wiorsty, w Tambowie, W. P. Wojekowa, ogier siwy Łabędz 3-ci	7 21 1 50 1/4
Na 4 1/2 wiorst, tamże, G. F. Petrowo-Solowowo, ogier siwy Dar	7 59 1 46 1/2
Na 5 wiorst, w Petersburgu, hr. J. J. Woroncowa-Daszkowa ogier ciem.-gn. Pietel	9 18 1 51 1/2
Na 6 wiorst, w Moskwie, hr. J. J. Woroncowa-Daszkowa, tenże Pietel	10 40 1 46 2/3
Na 7 1/2 wiorst, w Moskwie, hr. J. J. Woroncowa-Daszkowa, tenże Pietel	14 22 1 54 1/15
Na 30 wiorst, w Moskwie, G. S. Bardina, ogier ciem.-gn. Lubimiec	g. 1 19 33 2 39 1/10

Oprócz wysiegów konno, odbyły się także, tak samo jak za lat poprzednich, wysiegi w parę koni i trójkami, na nagrody prywatne. (d. c. n.)

DZIAŁ WEWNĘTRZNY.

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

W twierdzy Nowogorodzie, oprócz szkoły wojskowej, o której podaliśmy niedawno wiadomości szczegółowe, znajduje się także szkoła elementarna żeńska, w której uczą się dzieci wszystkich bez różnicy osób służących w twierdzy. Naurządzenie i utrzymanie tej szkoły, rozkazano Najwyższej Asygnować corocznie, do rozporządzenia komendanta twierdzy nowogorodzkiej, po tysiąc rubli, z włączeniem tego wadunku do sumy objętej w budżecie Ministerstwa Wychowania publicznego na szkoły ludowe okręgu naukowego warszawskiego.

Szkoła elementarna żeńska ma trzy klasy: przygotowawczą, niższą i wyższą; każda klasa ma kurs dwuletni; nauk objętych programem, uczennice uczą się w ciągu sześciu lat.

Program tej szkoły jest następujący:

Klasa przygotowawcza: nauka religii, język ruski i cztery działy arytmetyczne z liczbami prostymi.

Klasa niższa: nauka religii, język ruski, arytmetyka (liczby mianowane), kaligrafia i rysunki (kopjowanie z wzorów ołówkiem).

Klasa wyższa: nauka religii, język ruski, arytmetyka (proporcje arytmetyczne i geometryczne, reguła trzech, wyznoszenie do potęg i wyciąganie pierwiastków; ćwiczenia w rozwiązywaniu zadań arytmetycznych), geometria (krótkie zasady longometrii, planimetrii i solidometrii), geografia (pojęcia ogólne z geografii matematycznej i fizycznej; przegląd wszystkich części świata pod względem fizycznym i politycznym, geografia fizyczna i polityczna Rosji); krótkie wiadomości statyczne o Rosji; krótka historia Rosji; krótki: wiadomości z zboru praw Cesarstwa Rosyjskiego; literatura ruska (krótkie wiadomości o literaturze w ogólności; krótki rys historii literatury ruskiej); kaligrafia, rysunki (pojęcia o wyobrażeniu przedmiotu na planie, od frontu, w profilu i w perspektywie); ćwiczenia w wyobrażeniu przedmiotów z natury ołówkiem, lawowanie, i nareszcie klasa ogólna robót ręcznych (dla córek żołnierskich).

Nauka obcych języków nie jest objęta programem z powodu niedostateczności środków pieniężnych; lecz uczą się w tej szkole córki oficerów i urzędników chodzą na lekcje języków francuskiego i niemieckiego do znajdujących się w twierdzy szkoły mekkiej, razem z chłopkami.

Przełożonej szkoły dozwolono zostało udzielać lekcje muzyki w godzinach wolnych od zatrudnień w szkole.

Liczba lekcji na tydzień jest w szkole żeńskiej elementarnej następująca. a) w klasie przygotowawczej, dla wszystkich przedmiotów, 12 lekcji; b) w klasie niższej 9 lekcji (mianowicie dla nauki religii 2, dla języka ruskiego 3, dla arytmetyki 3, dla kaligrafii i rysunków 1 lekcja); c) w klasie wyższej również 9 lekcji (mianowicie dla nauki religii, języka ruskiego, arytmetyki i geografii po 2, dla kaligrafii i rysunków 1 lekcja); d) w klasie ogólnej robót ręcznych dla córek

żołnierskich po 2 lekcje na tydzień. Każda lekcja trwa półtorej godziny.

Ponieważ uczennice klasy przygotowawczej nie mogą same uczyć się lekcji, nauka ich przeto ogranicza się na ćwiczeniach w klasie; w niższej zaś klasie uczennice opracowują ćwiczenia w klasie i uczą się zadanych sobie lekcji w domu, i nareszcie w wyższej klasie zadawane są przeważnie lekcje do dozenia się w domu.

Egzamina odbywają się corocznie, w czerwcu, lecz promocyje z jednej klasy do drugiej miewają miejsca tylko raz w dwa lata, t. j. po ukończeniu całkowitego kursu dwuletniego, promocyje zaś te, podług trybu zaprowadzonego, przypadają na lata parzyste; dzieci przyjmowane są do szkoły w każdym czasie, lecz żyjące sobie uczęszczać do klas niższej i wyższej obowiązane są złożyć poprzednio egzamin z przedmiotów wymaganych dla wejścia do tej lub owej klasy.

Do kierowania szkołą, komendant twierdzy nowogorodzkiej przetrząca osobę znaną z wykształcenia, zdolności pedagogicznych, przywiązaną do moralnych i zasad niezachwianych co do kościoła prawosławnego. Przełożona szkoły ma w samym lokalu szkolnym mieszkanie złożone z kilku pokoiów, przyległych do klas; przy przełożonej znajduje się pomocnica, z pomiędzy członków rodzin urzędników, z wyboru przełożonej i z zatwierdzenia komendanta twierdzy; od pomocnicy wymagane są też same przywilegi, co i od przełożonej; nie daje się jej osobnego mieszkania i mieszka ona przy swojej rodzinie. W klasie przygotowawczej, wszystkich przedmiotów, nie wyłączając i nauki religii, uczy pomocnica przełożonej, w klasach zaś niższej i wyższej nauka religii wykładana jest przez jednego z duchownych zostających przy cerkwi prawosławnej; fortecznej; robót ręcznych uczy jedna z kobiet mieszkających w twierdzy, innych zaś przedmiotów, oficer i urzędnik, pozostający w służbie i mieszkający w twierdzy, znani z wykształcenia i przywiązanym do moralnych; do wykładów zapraszane są także kobiety z rodzin oficerów i urzędników służących w twierdzy.

Szkoła pozostaje pod zawiadywaniem i władzą komendanta twierdzy nowogorodzkiej, lecz do bezpośredni i najbliższy nad regularnymi wykładami w klasach powierza się, oprócz przełożonej, inspektorowi klas znajdującemu się w twierdzy szkoły mekkiej dla dzieci osób wojskowych.

Za wykładanie nauk w szkole elementarnej żeńskiej udziela się płaca w następującym stosunku: przełożonej 300 rs., jej pomocnicy 160 rs.; nauczycielom: nauki religii, języka ruskiego, arytmetyki i geografii 448 rs. za 40 tygodni szkolnych, licząc po 70 k. za każdą lekcję, których bywa w ciągu roku ogółem 640; nauczycielom kaligrafii i rysunków 40 rs. za 80 lekcji, licząc po 50 k. za każdą, i nareszcie na rekwiizyta szkolne 12 rs. Ogółem zaś płace wynoszą 1,000 rs. rocznie. Nauczyciele płatni są jedynie za lekcje odbyte rzeczywiście; za lekcje zaś opuszczone przez nich dla jakichkolwiek powodów, wynagrodzenie za trzymuje się i włącza się do sumy przeznaczonych na nabywanie pomocy szkolnych.

Szkoła elementarna żeńska mieści się w tym samym gmachu rządowym, w którym znajduje się szkoła wojskowa dla chłopców.

Dla przełożonej szkoły przepisana jest instrukcja bardzo szczegółowa; do szkoły przyjmowane są dzieci rozmaitych stanów; do wykładu wszystkich przedmiotów w każdej klasie szkoły wskazane są książki szkolne. Z dziećmi obchodzić się w szkole bardzo łagodnie; dzieciom opieszłym i swawolnym robione są wymówki; karanie za większe przewinienia pozostawia się rodzicom, którym komunikowane są stale wiadomości o postępach w nauce i sprawowaniu się ich dzieci; te zaś uczennice, które są nie dobrego prowadzenia się lub które nie stosują się do przepisów szkolnych, relegowane są ze szkoły.

* Z powiatu ostrowskiego (gub. łomżyńska) pisał do Gaz. Handl. pod d. 30 października (11 listopada): Powiat nasz, w połowie pokryty borami a zamieszkały przez kurpiów, kolonistów i cząstkową szlachtę, odznacza się dobrą glebą w okolicy Andrzejewa i Czyżewa i zamożnością ludzi. Wiele dobrych małych gospodarstw widzieć można na kolonjach koło Andrzejewa i z pojęcia wyznaczyć trzeba, że koloniści mazurzy, miejscowi włościanie, nie ustępują Niemcom osiadłym tu jeszcze za rządów pruskich. Kolonie polskie uderzają widokiem swą zamożnością i daleko pięknie przedstawiają się od niemieckich, bo domy niby dwory nie stanowią zwykle jednego budynku z oborą i stajnią, jak u Niemców, ale każdy budovala ozdobnie, trwało i z pewną symetrią jest postawiona. Godzien jest także uwagi dostatek kurpiów, nie jeżdżących zwykłymi drabiami wozami, ale wyplataniemi wasagami, jakie kolonistami nazywają. Ilość też swoich ziemniaków oznaczają nie liczbą korcy ale kolos, do zwożenia z pola tego produktu służących.

Powiatowe miasto nasze Ostrow, liczące czterysta kilkadziesiąt domów drewnianych i około 8,000 ludności, podnosi się, acz nie nagle, ale ciągle. Co czwartek bywają tu nader gromadne targi i ruchliwych sześć jarmarków urzędowych przez rok, oprócz kilku nie mniej znacznych, zwyczajem uswieconych. W 1-szy poniedziałek po 8-tej Jądwidzie bywa co jesien jarmark na suszone grzyby, dostarczane w znacznej ilości przez kurpiów a sprzedawane na wianki i bonty (10 wianków). W roku bieżącym urodzaj na grzyby był średni, a na owoce ogrodowe mierny, sliwek tylko było dość, tak, że mieliszy tu garniec węgierki po 20 kop. Owoce jedliśmy bez przerwy, gdyż w naszej lesistej okolicy wypadków cholery nie było wcale, z wyjątkiem śmierci jednego żołnierza przywiezionego z tej choroby z Ostrołki. Za to ośpa wyrwała i wyrwała dotąd tu i owdzie swoje ofiary, pomimo pomocy i trościwych starań zamieszkałego w Ostrowiu lekarza p. Kuncewicz.

Ostrow leży o niecałe trzy mile od Młkini, stacji kolei petersbursko-warszawskiej, do której zbudowano żwirówkę, ale komunikacji regularnej pocztowej dla osób niema żadnej, z wyjątkiem tylko dwukrotnego w tygodniu przywozu listów i gazet. Drogi szarwarkowe obecnie naprawiane są wszędzie.

Życie w Ostrowiu i w jego okolicach jest dość tanie; dla porównania podajemy dzisiejsze ceny tego i owego: Szażeń w lesie sośniny kosztuje rs. 2 kop. 25, a osiny rs. 2, z przywiezieniem zaś do Ostrowia rs. 3 kop. 60, miska funt kop. 25—30, ser okrągły tak zwany tu wyśkacz kop. 15—20, przy ogólnym braku mleka w skutek tegorocznej suszy. Stary kureczak kosztuje kop. 15, kaczka kop. 20, kopa jaj kop. 90, kopa średniej kapusty kop. 75, lecz bywa tańsza. Korzec pszenicy płaci rs. 8—8 kop. 20, żyta rs. 5 kop. 40, ziemniaków rs. 1 kop. 80. Wołowiny kosztuje funt kop. 7 1/2, baraniny kop. 6 1/2, para wołów roboczych rs. 100—140, owca hiszpańska średnia na chowanie płaci się rs. 4—4 kop. 50, a tłusta na rzeź ważona żywcem funt po kop. 5—5 1/2, baran upiśniony waży niekiedy do 100 funtów.

Namółt zboża w r. b. w jednych miejscach pokazał się średni, w innych mierny, a do tego robaki tu i owdzie nie małe zrządziły szkody w oziminach, jak to by-

wa zwykle w tych stronach, jeżeli w październiku przynajmniej raz lub dwa razy w tygodniu nie bywa przymrozków, a tu przez cały miesiąc mieliśmy tylko dwa, które nawet kwiatów w ogrodach nie powarżyły. Dopiero dzień wczorajszy prawdziwą do nas zawiał jesienią.

Zakładów przemysłowych mamy w naszym powiecie niewiele, za to rolnictwo folwarkowe w okolicy Czyżewa dźwiga się bardzo widocznie, plug ruguje tam sochę, a kilka żniwiarek działało przez całe tegoroczne żniwa. Ogólne mniemanie ziemian przekłada „Warszawiankę” nad różnego gatunku amerykańki. Ziemia idzie w górę, bo u włościan i cząstkowej szlachty, małych kapitalików jest mnóstwo, a żaden papier procentowy niema u ludu waloru, więc nawet przeplacony zagon przynosi więcej niż bezprocentowa gotówka. Daje to powód wielu właścicielom folwarcznym do rozprzedaży ziemi na morgi.

* Ceny targowe zboża i artykułów żywności w m. Petrokowie od 27 października (8 listopada) do 31 (15) listopada 1873 roku. — Za czwartek: pszenicy 13 rub. 3/4, żyta 8 rub. 77 1/2 kop., jęczmienia 7 rub. 31 1/2 kop., owsa 4 rub. 39 kop., gryki 6 rub. 50 kop., grochu 9 rub. 75 kop., kartofli 2 rub. 65 kop., kaszy jęczmiennej 10 rub. 45 kop., gryczanej grubiej 18 rub. 40 kop., maki pszennej I-go gatunku 16 rub. 64 kop., II-go gatunku 16 rub. 22 kop., żytniej I-go gatunku 10 rub. 47 kop., II-go gatunku 8 rub. 40 kop.; za funt: chleba żytniego 3 1/2 kop., razowego 2 1/2 kop., mięsa wołowego 10 kop., cielęciny 10 kop., wieprzowiny 12 kop., baraniny 10 kop.; za pud: siana 25 kop., słomy 20 kop.

(Dziennik gub. Petrokowski).

* Wykaz cen produktów i artykułów żywności w m. Plocku od dnia 24 do 30 października (od 5 do 11 listopada) 1873 roku. — Za czwartek: pszenicy I-go gatunku 13 rub. 7 1/2 kop., II-go gatunku 12 rub. 30 kop., żyta I-go gatunku 9 rub. 71 1/2 kop., II-go gatunku 9 rub. 55 kop., jęczmienia I-go gatunku 7 rub. 38 kop., II-go gatunku 6 rub. 56 kop., owsa I-go gatunku 4 rub. 67 kop., II-go gatunku 4 rub. 18 kop., grochu 5 rub. 25 kop., gryki 4 rub. 50 kop., kartofli 2 rub. 46 kop., kaszy jęczmiennej 10 rub. 45 kop., jęczmiennej 11 rub. 48 kop., owsianej 16 rub. 40 kop., gryczanej grubiej 14 rub. 76 kop., drobnej 25 rub. 42 kop., maki pszennej I-go gatunku 13 rub. 94 kop., II-go gatunku 9 rub. 34 kop., żytniej 7 rub. 34 kop., za funt: chleba żytniego 3 1/2 kop., razowego 2 1/2 kop., mięsa wołowego z opasów stepowych 12 kop., z opasów krajowych 11 1/2 kop., z nieopasów I-go gatunku 9 kop., II-go gatunku 8 kop., cielęciny 9 kop., wieprzowiny 10 kop., baraniny 7 1/2 kop.; za pud: siana 35 kop., słomy 15 kop.; za wiadro: spirytusu 76 1/2, Trallesa 6 rub. 15 kop., wódki 46 1/2, Trallesa 3 rub. 75 kop.; za worek czwartynowy płócienny 75 kop. (Dziennik Gub. Plocki).

* Dnia 12 (24) października, we wsi Blizinie, w gminie Parzniewice, w powiecie Petrokowskim, małżonka dziewczyna włościanka Antonina Maszarek, pozostawiona w domu bez dozoru, zbliżywszy się do płonącego pieca, zapaliła na sobie odzienie i w skutku poparzenia się umarła. (Dziennik gub. Petrokowski).

WIADOMOŚCI MIEJSKOWE.

* Warszawska Gazeta Policyjna zamieszcza następujący wykład miejski:

— Przejechany na placu Bankowym, w dniu 4 (16) listopada r. b., Jegor Bolszow, żołnierz utropowany (o czym zamieszczono w Gazecie Policyjnej), w dniu 9 (21) t. m. w Ujazdowskim szpitalu wojennym zmarł.

* Tydzień handlowy. Na targu warszawskim dowozy pszenicy były znaczne, a ceny o 30 kop. zeszły. Płacono gatunki wyborowe rs. 8,70—8,85, za psrą i czystą rs. 3,25—8,50, za cokolwiek zanieczyszczoną rs. 8—8,10, za gatunki średnie wedle jakości i czystości rs. 7,50—7,87 1/2, za ordynaryjną i smolną rs. 7—7,50. Żyta ceny, pomimo znacznych dowozów, mocno się trzymały; płacono za gatunki wyborowe rs. 5,85—6,15, za zwyckie rs. 5,40—5,85, za ordynaryjne rs. 5,05—5,25. Wysłano do granicy około 10,000 korcy. Brak wagonów nie dozwolił znaczniejszej wysyłki. Jęczmienia dowozy były znaczne a przy mniejszych żądaniach, ceny o 30 kop. się obniżyły; płacono za ziarno duże rs. 4,50—4,80, za małe rs. 4—4,35. Owsa dowozy również dobre, a ceny o 15—22 kop. niższe. Płacono rs. 2,85—3,07 1/2 za korzec. Grochu poły płacono rs. 5,85—6, za fasole rs. 8,10. Mąka pszeniana i żytnia o 5 kop. niższe na pudzie.

Cukier. Interes w rafinadzie był bardziej niż tygodni poprzednich ożywiony. W cenach jednak nie zaszły ważniejsze zmiany. Sprzedano znaczne partie Guzowa i Sannik po rs. 3,90. Ostrowa kilkanaście beczek po rs. 4,05. W drobnych partiach na konsumpcję miejscową płacono za Hermanów i Rudę Pabianicką po rs. 4, za Elżbietowa kilka beczek po rs. 3,97 1/2, za partię Konstancji rs. 3,92 1/2. Za mąkę rozmaitych marek w dużych partiach płacono rs. 3,20 za kamień 24 funtowy.

Okołowity ceny poprawiły się w końcu tygodnia. We czwartek i piątek płacono do rs. 1,96 1/2 za garniec. (Gaz. Handl.)

Z INNYCH GUBERNIJ

* Ich Cesarzkie Wysokości Wielki Książę Michał Mikołajewicz i Wielka Księżna Olga Teodorowna, z Najdostojniejszymi Dziećmi, raczyli przybyć pomysłnie do Tyflisu, — jak donosi gazeta Kaukaz, — w nocy z 25 na 26 października.

* Dnia 6 b. m., o wpół do pierwszej po południu, w obecności Ich Cesarzkich Wysokości Jenerał-Admirała i Wielkich Książąt Włodzimierza Aleksandrowicza i Mikołaję, Dymitra i Wacława Konstantynowiczów, odsłonięty został w Petersburgu, na wybrzeżu Nowy, naprzeciw gmachu Szkoły Marynarki, pomnik wzniesiony pierwszemu żeglarzowi ruskiemu, który odbył podróż naokoło świata, admirałowi J. F. Krusensternowi. Paradą dowodził Jego Cesarzka Wysokość Wielki Książę Aleksy Aleksandrowicz. Po ukończeniu parady, Ich Cesarzkie Wysokości zwiędli Szkołę Marynarki, powinszowali uczuciom święta cerkwi morskowej i obecnymi byli podczas obiadu. Wieczorem w szkole dany był bal. (Gou. Urzęd.)

* W uzupełnieniu zamieszczonego w Nr. 266 Gonia Urzędowego doniesienia o przyspaszaniach z powodu odsłonięcia pomnika dla Cesarzowej Katarzyny II odczytach o sztuce wojennej w Rosji za panowania Cesarzo-

wej Katarzyny II, zamieszczamy tu następującą treść tych odczytów:

I. Ruskie wojska i ich dowódcy do czasów Katarzyny II. Pierwsze Jej reformy pod względem wojskowym. Czasowa komisja wojskowa. Reformy podczas pokoju od 1762 do 1768 roku. Uzbrojenie, sztyk i skład wojska. Ogólny charakter walk wojen prowadzonych za panowania Katarzyny II. Polscy dywysydenci. Konfederacja Barska. Suworow — pierwszy samostojny dowódca wojsk. Wojna z Portą: książę Golicyn pod Chocimem; Rumiancow nad Kagułem; hrabia Panin pod Benderami; hrabia Orłow w zatoce Czesmeńskiej; książę Dolgorukow w Krymie. Układy o pokój z Portą. Pierwszy rozbiór Polski. Rumiancow za Dunajem. Traktat w Kuczuk-Kajnardzi. Bunt Pułaczewa. Jenerał Michelson. Okres pokoju od 1775 do 1787 roku. Reformy pod względem wojskowym. Rumiancow; Panin. Zbrojna neutralność. Przyłączenie Krymu. II. Książę Potiemkin. Podróż Cesarzowej do Krymu; polityczne jej znaczenie. Wojna z Portą. Przymierze Katarzyny z Józefem II. Nassau-Siegen i Paul-Johns w łimanie Dniepru. Książę Kozłowski pod Chocimem. Wojna z Szwecją. Niepowodzenia austriaków. Potiemkin pod Oczakowem. Suworow pod Fokszanami i nad Rymnikiem. Następstwa jego zwycięstw. Oderwanie się Austrii od przymierza z Rosją. Zwycięstwa Ussakowa. Położenie armii ruskiej. Pokój Werselski. Szturm do Izmailu. Repnin pod Maczinem. Traktat w Jassach. Sprawy polskie. Drugi rozbiór Polski. Powstanie polaków. Szturm do Pragi i trzeci rozbiór Polski. Hrabia Zubow za Kaukazem. — Reformy pod względem wojskowym od 1787 do 1796 roku. Ruskie wojska i ich dowódcy za panowania Katarzyny II. Nabytki Rosji. (Gonia Urzędowy).

* Radca tajny K. J. Mende ofiarował na korzyść Towarzystwa pielęgnowania ranionych i chorych wojskowych 4,000 rub. w 5 1/2% listach zastawnych banku ziemskiego gubernji chersońskiej, pod następującymi warunkami: 1) po przyjęciu od niego 4,000 rub. w 5 1/2% listach zastawnych banku ziemskiego gubernji chersońskiej, w ciągu jego życia mają mu być wypłacane corocznie w marcu i wrześniu przypadające za kupony od listów zastawnych procenty; 2) kapitał ten 4,000 rub. ma pozostać na zawsze nietykalną własnością Towarzystwa pielęgnowania ranionych i chorych żołnierzy i tylko procenta, po śmierci K. J. Mendego, Towarzystwo będzie mogło używać na rozchody dla ranionych i chorych wojskowych; 3) z liczbą składanych przezeń listów zastawnych, wylosowane na amortyzację za życia K. J. Mendego mają mu być oddawane z odbiorem od niego, w zamian takowych, innych listów zastawnych tegoż banku, na taką samą sumę i takiej samej wartości; 4) przy umorzeniu przez bank ziemski gubernji chersońskiej swych listów zastawnych, po śmierci K. J. Mendego, otrzymane za nie kapitał ma być zamieniany na takież lub inne papiery procentowe, jakie okażą się naderaz pewnymi i najkorzystniejszymi. Po doniesieniu o tem Najjaśniejszej Protektorce Towarzystwa, Jej Cesarzka Mość raczyła wynurzyć w Swem Imieniu Najmilszejszą wdzięczność K. J. Mendemu za powyższą jego ofiarę. (Gonia Urzędowy).

* Rewel. Od 14 września w porcie rewelskim rozpoczęły się roboty nowej, niedawno tam odstawniej maszyny parowej do wybierania ziemi. Zbudowana ona została na obstalunek rewelskiej gminy miejskiej, w fabryce maszyn Ferdynanda Schiebau, w Elblągu; koszt jej wynosi 43,500 talarów pruskich, w tej liczbie 2,000 talarów zapłacono ze odstawnie jej do Rewla, wraz z ubezpieczeniem. Maszyna ta, o sile 50 koni, ma korpus dębowy i z każdej strony hańców z 26 czerpakami, którymi bierze na 20 stóp. Dla odwożenia ziemi jest 8 galarów zbudowanych w Rewlu z drzewa sosnowego. Robota maszyn jest bardzo zadawalniająca, pomimo ciasności portu i tej okoliczności, że robotnicy jeszcze nie nabyli wprawy. (Gonia Urzędowy).

* Dnia 18 października rozpoczął się ruch, w granicach gubernji penzeńskiej, na nowo budującej się drodze żelaznej morszansko-syzańskiej: lokomotywa przesłała przez rzekę Orle, w powiecie kereńskim, o siedemdziesiąt osm wiorst od Morszańsk. (Gon. Urzęd.).

* W jednej z sal szkoły malarstwa i rzeźby, w Moskwie, wystawiony jest, jak donoszą Mosk. Wied., nowy obraz p. Ajwazowskiego: „Przeprawa Izraelitów przez morze Czerwone”.

Obraz p. Ajwazowskiego zasługuje na uwagę przez swe ogólne wrażenie. Grupy narodu wybranego skoncentrowane są na lewej stronie płótna; wojska władcy egipskiego zaledwie ukazały się na dalekim planie prawej strony. W grupach żydów, przy bacznym rozpatrywaniu się, można odróżnić figury Aaron, prorokini Mariam i towarzyszącego jej chóru dzieci wysiewujących chwałę Pana, który pograżył rumaki i jeźdźców w morzu. Naród wybrany, kierowany przez Pana Zastępów i Świątów, idzie w ślad za słupem ognistym, wskazującym mu drogę. Samego słupa na obrazie nie ma; domyślać się go należy przed obrazem, przed ludem. Lud jednak oświecony jest słupem; Izrael święci nie tylko radością oceniają, lecz cały jest jakby przyodziały światłą szatą chwały Bożej. Pozostała część obrazu oświetlona jest tylko odbiciem od tego blasku światłem. Piana, pozostała z zlania się fal na chwilę przed tem rozdzielonych, oświetlona jest odbiciem i otoczona mniej lub więcej głębokimi mrokami, przez który tylko z prawej strony, miejscami, widać nie zupełnie jeszcze zatopione resztki wojsk faraonowych.

Razem z „Przeprawą Izraelitów”, wystawionych jest jeszcze kilka obrazów p. Ajwazowskiego. Pomiędzy niemi, odwołującą wystawę ujrzą burzliwe morze, z mistrzowsko zraczoną z lewej strony tęczę, jasniejącą skróś bryzgów wodnych, oraz jasny zachód słońca na morzu, z ptakami, latającymi tuż nad falami od zachodu i pozostawiającym po sobie ognistą smugę, sięlącą się jak ogon bąjowego ptaka-płomienistego.

Obraz p. Ajwazowskiego pozostanie w Moskwie czas bardzo krótki; artysta udaje się z nim do Petersburga, a następnie do Berlina, Wiednia i Rzymu. Słychać, iż „Przeprawa Izraelitów” kupioną została na własność przez pewnego amerykańskiego.

* W artykule Jarosławskiego Dzienn. Gubern., zamieszczonym pod tytułem „Badanie węgłowe bydła jarosławskiego”, znalazł można niektóre szczegóły, dotyczące wyrobu produktów mlecznych, oraz opisanie sposobu przygotowania szczególnego rodzaju mleka kwaśnego, odznaczającego się tem, że może się przetrzeć przez rok za zachowywać bez zepsucia, nawet i w tym wypadku, kiedy miejscem do przechowania takowego nie będzie piwnica, lecz prosta włościana komora.

W artykule tym powiedziano co następuje: w zakresie rozszerzania bydła jarosławskiego, żadnych produktów mlecznych na sprzedaż nie wyrabiają, a jeśli co i robią, to wyłącznie na potrzebę domową. Jeszcze

